

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมา แม้จะประสบผลสำเร็จ นำไปสู่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยีอย่างมากก็ตาม แต่ในด้านสังคมได้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดปัญหาตามมาอย่างมากมายเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรมได้เพิ่มความรุนแรงและสลับซับซ้อนมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ปัญหาความยากจนและปัญหาครอบครัวซึ่งเป็นปัญหาหลักเพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้นทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ในสังคมตามมาอย่างมากมาย อาทิเช่น ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการข่มขืนกระทำชำเรา ปัญหายาเสพติดให้โทษ และปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรี เป็นต้น

โดยที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่การปราบปรามอาชญากรรมที่ผ่านมาได้ประสบผลสำเร็จเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้เป็นเพราะปัญหาอาชญากรรมได้เพิ่มความรุนแรงและสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น ตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมดังที่กล่าวมา (สำนักแผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2549 : 1)

อนึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนั้น แม้จะมีกำลังมากมาย หรือมีอาวุธและมีเครื่องมือ เครื่องใช้พร้อมมูลปานใดก็ตาม ถ้าปราศจากความร่วมมือจากประชาชนแล้วความพยายามทั้งหมดของตำรวจก็แทบจะไร้ผล เป็นคำกล่าวของ พลตำรวจเอก ณรงค์ มหานนท์ อดีตอธิบดีกรมตำรวจ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจนครบาล (ประเสริฐ สุนทร. 2543 : 2)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพื่อนำไปสู่หนทางที่จะก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างแท้จริง โดยมีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีจากการปราบปราม และหันมาใช้ยุทธวิธี “การป้องกันนำการปราบปราม” มุ่งเน้นมาตรการป้องกันเป็นหลัก แล้วใช้มาตรการในการปราบปรามเป็น

ส่วนสนับสนุน ซึ่งมาตรการในการป้องกันดังกล่าว จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนเป็นสำคัญ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดทำโครงการชุมชนสัมพันธ์เพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อกันระหว่างตำรวจกับประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนกิจการตำรวจและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนให้มีจิตความสามารถยิ่งขึ้นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด อุบัติภัยและปัญหาอื่น ๆ และส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนา

การปฏิบัติงานตามแผนชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตลอดระยะเวลาแรกในช่วงปี 2531-2534 ซึ่งได้ถูกกำหนดไว้ในแผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติแม่บท ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530-2534) ถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นวางรากฐานให้มีการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ มีแบบแผนที่ชัดเจน โดยการดำเนินงานระยะที่สองในปี 2535-2539 เป็นการธำรงความต่อเนื่องและขยายการปฏิบัติให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในระยะที่สาม ภายใต้แผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติแม่บท ฉบับที่ 3 (2540-2545) ซึ่งรูปแบบการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับยุคสมัย และในระยะที่สี่ ภายใต้แผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2545-2549) ได้ปรับแผนด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เป็นแผนด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แผนงานแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน โดยกำหนดเป้าหมายงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและอาชญากรรมพิเศษ และงานส่งเสริมเผยแพร่ความรู้และแสวงหา ความร่วมมือจากประชาชน ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลข่าวสาร รู้จักการป้องกันตนเองในขั้นต้น ตลอดจนกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดร่วมกันและปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย ตัวอย่างเช่น โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เพื่อเป็นการช่วยเหลือทางราชการอีกส่วนหนึ่ง (สำนักแผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2549 : 2)

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว สถานีตำรวจภูธร โกลุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จึงได้พยายามที่จะแสวงหาความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่จากประชาชน ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ให้มากที่สุดเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจงานในหน้าที่ตำรวจดีขึ้น รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน มีการแนะนำความรู้ ให้รู้จักป้องกันตนเองและครอบครัวได้รอดพ้นจากอาชญากรรม และอุบัติเหตุต่าง ๆ ตลอดจนให้ความสนใจในกิจการของตำรวจ ให้การ

สนับสนุนและให้ความร่วมมือในการแจ้งข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ยาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ด้วยความเต็มใจโดยกระตุ้นให้ประชาชนมีความตระหนักรู้เสมอว่า ปัญหาเหล่านั้นเป็นปัญหาของสังคมที่ทุกคนและทุกฝ่ายจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันช่วยกันแก้ไขและไม่ถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของตำรวจฝ่ายเดียว ดังนั้นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต้องเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่ายในสังคม และเปิดกว้างให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอข้อคิดเห็น อันเป็นการปรับตัวปรับปรุงการไปสู่การเป็นตำรวจของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นข้าราชการตำรวจ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในดำเนินงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตาม โครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธร โกลสุมพิสัย อำเภอโกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนตาม โครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธร โกลสุมพิสัย อำเภอโกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนตาม โครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธร โกลสุมพิสัย อำเภอโกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนมีส่วนร่วมตาม โครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธร โกลสุมพิสัย อำเภอโกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีส่วนร่วมตามโครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์สถานีตำรวจภูธร โกลสุมพิสัย อำเภอโกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปและอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่เข้าร่วมปฏิบัติงานโครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ 2553 ใน 5 หมู่บ้าน จำนวน 4,249 คน (ฝ่ายทะเบียนราษฎรอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2554)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Samples) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปและอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามที่เข้าร่วมปฏิบัติงานโครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ 2553 จำนวน 366 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 727)

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน พฤษภาคม – มิถุนายน พ.ศ. 2554

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (Variables)

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชน ของสถานีตำรวจภูธรโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 4 ด้าน (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2535 : 28) คือ

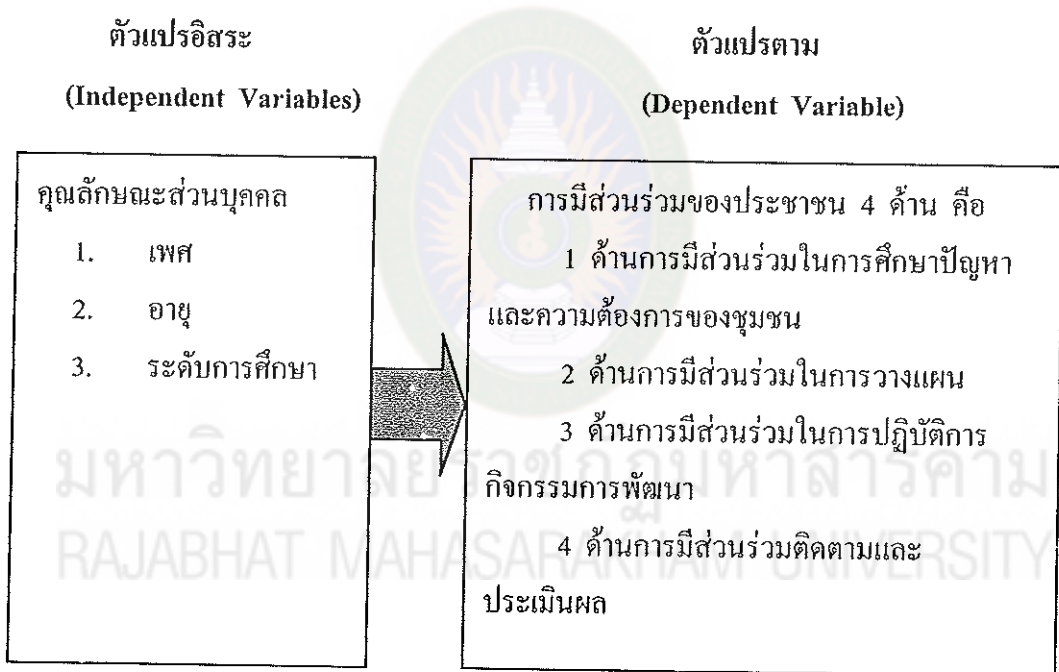
- 3.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน
- 3.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน
- 3.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกิจกรรมการพัฒนา
- 3.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

4. พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ หมู่บ้านที่ชุดปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เข้าปฏิบัติงานตาม

โครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ 2553 จำนวน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านโนนสัง บ้านวังแคน บ้านโนนเมือง บ้านหนองสิม และบ้านหนองกง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2535 : 28) มาใช้เป็นกรอบแนวคิด ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของ ประชาชนตามโครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์สถานีตำรวจโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถานีตำรวจภูธร หมายถึง สถานีตำรวจภูธร โโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านโนนสัง บ้านวังแคน บ้านโนนเมือง บ้านหนองสิม และบ้านหนองกุง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่เข้าร่วมปฏิบัติงานโครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ 2553
3. โครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ หมายถึง โครงการที่มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างตำรวจกับกลุ่มบุคคลเป้าหมาย หรือประชาชนทั่วไป เพื่อให้กลุ่มบุคคลเป้าหมายเกิดความใกล้ชิดและเป็นมิตรกัน ซึ่งจะทำได้ทั้งตนเองในการรักษาความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินได้ในระดับหนึ่ง และให้สามารถแก้ปัญหาและทำงานร่วมกับตำรวจได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น การแก้ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาจราจร ปัญหาอัคคีภัย อุบัติภัย และปัญหายาเสพติดให้โทษ เป็นต้น
4. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมตามโครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ของสถานีตำรวจภูธร โโกสุมพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 4 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ด้านการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน หมายถึง ขั้นตอนที่ประชาชนได้เข้าร่วมในการประชุมเพื่อศึกษาและร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชน มีการเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชน และมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ รวมถึงแนวทางแก้ปัญหาของชุมชน
 - 4.2 ด้านการวางแผน หมายถึง ขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนแสดงความคิดเห็นในการวางแผน มีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาเร่งด่วน การวางแผนการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนา และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาชุมชน
 - 4.3 ด้านการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนา หมายถึง ขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบงานพัฒนา และได้ร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามโครงการ มีส่วนร่วมในการบริจาคทุนทรัพย์ในการพัฒนาตามโครงการและให้ข้อเสนอแนะระหว่างดำเนินการตามโครงการ

4.4 ด้านการติดตามและประเมินผลโครงการ หมายถึง ขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลและประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานโครงการ รับผิดชอบต่อโครงการ และการดูแลและรักษาหลังโครงการเสร็จสิ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยที่ได้จะนำไปเสนอต่อผู้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาศักยภาพของชุดปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY